

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmalakṣmaṇau viṣaṃjñau dṛṣṭvā vānarāṇāṃ śōka indrajitō
harṣōdgārō vibhīṣaṇēna sugrīvasya prabōdhanam indrajitā
laṅkāṃ gatvā pitaram prati śatruvadhavṛttāntasya śrāvaṇam
prasannēna rāvaṇēna svaputrasyābhinandanam

tatō dyāṃ prthivīm caiva
vīkṣamāṇā vanaukasah |
dadṛśuḥ santatau bāṇai -
rbhrātarau rāmalakṣmaṇau || 6.46.1 ||

vṛṣṭvēvōparatē dēvē
kṛtakarmaṇi rākṣasē |
ājagāmātha taṃ dēśam
sasugrīvō vibhīṣaṇah || 6.46.2 ||

nīlaśca dvividō maindah
suṣēṇah kumudō'ṅgadah |
tūrṇam hanumatā sārdha -
manvaśōcanta rāghavau || 6.46.3 ||

acēṣṭau mandaniḥśvāsau
 śōṇitēna pariplutau |
 śarajālācitau stabdhau
 śayānau śaratalpagau || 6.46.4 ||

niḥśvasantau yathā sarpau
 niścēṣṭau mandavikramau |
 rudhirasrāvadigdhāṅgau
 tapanīyāviva dhvajau || 6.46.5 ||

tau vīraśayanē vīrau
 śayānau mandacēṣṭitau |
 yūthapaiḥ svaiḥ parivṛtau
 bāṣpavyākulalōcanaiḥ || 6.46.6 ||

rāghavau patitau drṣṭvā
 śarajālasamanvitau |
 babhūvurvyathitāḥ sarvē
 vānarāḥ savibhīṣaṇāḥ || 6.46.7 ||

antarikṣaṃ nirīkṣantō
 diśaḥ sarvāśca vānarāḥ |
 na cainaṃ māyayā channaṃ
 dadṛśū rāvaṇiṃ raṇē || 6.46.8 ||

taṃ tu māyāpraticchannaṃ
 māyayaiva vibhīṣaṇaḥ |
 vīkṣamāṇō dadarśāgrē
 bhrātuḥ putramavasthitam |

tamapratimakarmāṇa -
mapratidvandvamāhavē || 6.46.9 ||

dadarśāntarhitam vīram
varadānād vibhīṣaṇaḥ |
tējasā yaśasā caiva
vikramēṇa ca saṃyutaḥ || 6.46.10 ||

indrajit tvātmanaḥ karma
tau śayānau samīkṣya ca |
uvāca paramaprītō
harṣayan sarvarākṣasān || 6.46.11 ||

dūṣaṇasya ca hantārau
kharasya ca mahābalau |
sāditau māmakairbāṇai -
rbhrātarau rāmalakṣmaṇau || 6.46.12 ||

nēmau mōkṣayituṃ śakyā -
vētasmādiṣubandhanāt |
sarvairapi samāgamyā
sarṣisaṅghaiḥ surāsuraiḥ || 6.46.13 ||

yatkṛtē cintayānasya
śōkārtasya piturmama |
asprṣtvā śayanaṃ gātraī -
striyāmā yāti śarvarī || 6.46.14 ||

kṛtsnēyaṃ yatkṛtē laṅkā
nadī varṣāsvivākulā |

sō'yaṃ mūlaharō'narthaḥ
sarvēśāṃ śamitō mayā || 6.46.15 ||

rāmasya lakṣmaṇasyaiva
sarvēśāṃ ca vanaukasām |
vikramā niṣphalāḥ sarvē
yathā śaradi tōyadāḥ || 6.46.16 ||

ēvamuktvā tu tān sarvān
rākṣasān paripaśyataḥ |
yūthapānapi tān sarvāṃ -
stāḍayat sa ca rāvaṇiḥ || 6.46.17 ||

nīlaṃ navabhirāhatya
maindaṃ sadvividaṃ tathā |
tribhistribhiramitraghna -
statāpa paramēṣubhiḥ || 6.46.18 ||

jāmbavantaṃ mahēśvāsō
viddhvā bāṇēna vakṣasi |
hanūmatō vēgavatō
visasarja śarān daśa || 6.46.19 ||

gavākṣaṃ śarabhaṃ caiva
tāvapyamitavikramau |
dvābhyāṃ dvābhyāṃ mahāvēgō
viviyādha yudhi rāvaṇiḥ || 6.46.20 ||

gōlāṅgūlēśvaraṃ caiva
vālipuṭramathāṅgadam |

vivyādha bahubhirbāṇai -

stvaramāṇō'tha rāvaṇiḥ || 6.46.21 ||

tān vānaravarān bhittvā

śarairagniśikhōpamaiḥ |

nanāda balavāṃstatra

mahāsattvaḥ sa rāvaṇiḥ || 6.46.22 ||

tānardayitvā bāṇaughai -

strāsayitvā ca vānarān |

prajahāsa mahābāhu -

rvacanam cēdamabravīt || 6.46.23 ||

śarabandhēna ghōrēṇa

mayā baddhau camūmukhē |

sahitau bhrātarāvētau

niśāmayata rākṣasāḥ || 6.46.24 ||

ēvamuktāstu tē sarvē

rākṣasāḥ kūṭayōdhinaḥ |

paraṃ vismayamāpannāḥ

karmaṇā tēna harṣitāḥ || 6.46.25 ||

vinēduśca mahānādān

sarvē tē jaladōpamāḥ |

hatō rāma iti jñātvā

rāvaṇiṃ samapūjayan || 6.46.26 ||

niṣpandau tu tadā dṛṣṭvā

bhrātarau rāmalakṣmaṇau |

vasudhāyāṃ nirucchvāsau
hatāvityanvamanyata || 6.46.27 ||

harṣēṇa tu samāviṣṭa
indrajit samitiñjayaḥ |
pravivēśa purīṃ laṅkāṃ
harṣayan sarvanairṛtān || 6.46.28 ||

rāmalakṣmaṇayōdrṣṭvā
śarīrē sāyakaiścītē |
sarvāṇi cāṅgōpāṅgāni
sugrīvaṃ bhayamāviśat || 6.46.29 ||

tamuvāca paritrastaṃ
vānarēndraṃ vibhīṣaṇaḥ |
sabāṣpavadanaṃ dīnaṃ
śōkavyākulalōcanaṃ || 6.46.30 ||

alaṃ trāsēna sugrīva
bāṣpavēgō nigrhyatām |
ēvamprāyāṇi yuddhāni
vijayō nāsti naiṣṭhikaḥ || 6.46.31 ||

sabhāgyaśēṣatāsmākaṃ
yadi vīra bhaviṣyati |
mōhamētau prahāsyētē
mahātmānau mahābalau || 6.46.32 ||

paryavasthāpayātmāna -
manāthaṃ māṃ ca vānara |

satyadharmābhiraktānām

nāsti mṛtyukṛtaṃ bhayaṃ || 6.46.33 ||

ēvamuktvā tatastasya

jalaklinnēna pāṇinā |

sugrīvasya śubhē nētrē

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.34 ||

tataḥ salilamādāya

vidyayā parijapya ca |

sugrīvanētrē dharmātmā

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.35 ||

vimṛjya vadaṇaṃ tasya

kapirājasya dhīmataḥ |

abravīt kālasamprāpta -

masambhrāntamidaṃ vacaḥ || 6.46.36 ||

na kālaḥ kapidājendra

vaiklavyamavalambitum |

atisnēhō'pi kālē'smin

marañyōpakalpatē || 6.46.37 ||

tasmādutsṛjya vaiklavyaṃ

sarvakāryavināśanam |

hitaṃ rāmapurōgāṇām

sainyānāmanucintaya || 6.46.38 ||

atha vā rakṣyatāṃ rāmō

yāvatsaṃjñāviparyayaḥ |

labdhasaṃjñau hi kākutsthau

bhayaṃ nau vyapanēṣyataḥ || 6.46.39 ||

naitat kiñcana rāmasya

na ca rāmō mumūrṣati |

nahyēnaṃ hāsyatē lakṣmī -

rdurlabhā yā gatāyuṣām || 6.46.40 ||

tasmādāśvāsayaātmānaṃ

balam cāśvāsaya svakam |

yāvat saīnyāni sarvāṇi

punaḥ saṃsthāpayāmyaham || 6.46.41 ||

ētē hi phullanayanā -

strāsādāgatasādhvasāḥ |

karṇē karṇē prakathitā

harayō harisattama || 6.46.42 ||

māṃ tu drṣṭvā pradhāvanta -

manīkaṃ sampraharṣitam |

tyajantu harayastrāsaṃ

bhuktapūrvāmiva srajam || 6.46.43 ||

samāśvāsya tu sugrīvaṃ

rākṣasēndrō vibhīṣaṇaḥ |

vidrutaṃ vānarānīkaṃ

tat samāśvāsayaṭ punaḥ || 6.46.44 ||

indrijit tu mahāmāyaḥ

sarvasaīnyasamāvṛtaḥ |

vivēśa nagarī laṅkāṃ
pitaraṃ cābhyupāgamat || 6.46.45 ||

tatra rāvaṇamāsādya
abhivādya kṛtāñjaliḥ |
ācacakṣē priyaṃ pitrē
nihatau rāmalakṣmaṇau || 6.46.46 ||

utpapāta tatō hr̥ṣṭaḥ
putraṃ ca pariṣasvajē |
rāvaṇō rakṣasāṃ madhyē
śrutvā śatrū nipātatau || 6.46.47 ||

upāghrāya ca taṃ mūrdhni
papraccha prītamānasah |
prcchatē ca yathāvṛttaṃ
pitrē tasmai nyavēdayat || 6.46.48 ||

yathā tau śarabandhēna
niścēṣṭau niṣprabhau kṛtau || 6.46.49 ||

sa harṣavēgānugatāntarātmā
śrutvā giram tasya mahārathasya |
jahau jvaraṃ dāśarathēḥ samutthaṃ
prahr̥ṣṭavācābhinananda putram || 6.46.50 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
yuddhakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||